

Recenzije.

Petz dr. Vlado: Škola i dom kao faktori odgojnog procesa. Preštampano iz »Napretka« g. LXXV. Zagreb 1935, 8°, str. 40.

Nakon što je autor opredijelio smisao i cilj odgojne funkcije kao jedan organizovan rad, koji razboritim načinom omogućuje kontinuitet između historijski priznatih vrijednosti i »novoga duha«, ustanovljuje, da se pedagoška funkcija odvija u izgrađivanju jednoga ličnog uvjerenja kod odgajnika i u buđenju svijesti o dužnostima, što ih svaki pojedinac ima prema zajednici ili društvu.

I škola i roditeljski dom utječu naizmjeničnom snagom na psihu odgajnika. Sada autor rutinom vrsnoga teoretičara i još vrsnijeg praktičara niže ozbiljne misli, koje su u stanju uvelike unaprijediti odgoj u našoj školi i uskladiti po gdjejkoju neskladnost, što je zapažaju pedagozi jednako kao i roditelji. Autor je mišljenja, da dom ima da služi školi, jer da pravo definitivnog utvrđivanja odgojnog pravca i metode imade jedino škola. Kad bi se tu imalo podrazumijevati: u pitanjima obrazovnog materijala, u koliko taj utječe i na odgoj, — a to je vjerojatno autor mislio — dakle onoga, što prvenstveno spada na školu i u njezin djelokrug, složio bih se s autorom. Ali kad bi prema gore rečenom cilju: »buđenje svijesti o dužnostima prema zajednici« pridali isključivo i definitivno pravo školi i kod odgoja, mogli bi doći do neharmoničnog odnosa u postavljanju sadržaja pojma »dužnost«. Potrebno je zato prije svega, ako hoćemo postići istinsku saradnju doma i škole, da između oba ova faktora postoji harmonija. To autor i želi, kad ističe, da u odnosu između utjecaja ovih faktora mora da postoji »skladna ravnoteža«. Ali čim se jednomu faktoru daje isključivo pravo definitivnoga utvrđivanja odgojnog pravca i metode, nema više govora o skladnoj ravnoteži, jer je ravnoteža poremećena tim, što je jedan faktor nadmoćniji. U današnje vrijeme bi lako moglo doći do otvorenih opreka u ocjeni, što je u danom slučaju prava »dužnost prema zajednici?« U slučaju sukoba, zar da uvijek i isključivo bude pravo na strani škole? Ne može li škola ploviti jednim smjerom koji dom, kažimo otvoreno narod, ne će i ne smije odobravati, bar u svemu ne? Bolje mi se radi toga čini, tražiti harmoniju, ravnotežu, nego da i jednom faktoru dozvolimo samovoljno odlučivati.

Na pitanje, što će biti u slučaju, kad se ipak ne bi postigao sklad, ja bih odgovorio, da prevladava onaj, na čijoj je strani prirodno pravo. A to je nesumnjivo dom, zapravo roditelji. Prirodno je pravo jače od pozitivnoga u svakom takovom slučaju.

Koliko razumijevanja autor ima za jednu harmoničnu kolaboraciju u konkretnom obrazovno-odgojnome radu, pokazuju njegove brižno izvedene opaske, što se odnose na fizička i duševna svojstva djeteta (str. 18—29). U otsjeku »Uvid u psihologiju omladine« (str. 29—38) postavlja dr. P. odmah u početku sasvim ispravnu tvrdnju, da nema ničega u duševnom životu odgajnika, što ne bi trebalo da zanima odgajatelja. Prema klasifikaciji: spoznajnomisaoni, čuvstveni i voljni život, veže dr. P. izbor metode u postupku odgajatelja kod odgajnika. Treba tek istaći, da se na taj specifični život odgajnika mora osvrutati i škola, a ne samo dom. Autor bi nas zadužio, kad bi ovo opširno i važno polje praktičnoga pedagoškoga rada obradio potanko i opširno. Onda bi on sâm kao pedagog nadošao na to, da je izgrađivanje ličnosti na podlozi moralne jake svijesti najodlučniji i najvažniji posao kod svakoga pojedinca. Tu bi se dakako morao opredijeliti i prema i pitanju religijskog odgoja, bez kojega, po našem uvjerenju, nema pravog odgajanja. Ili ako ima odgajanja, nije ono pravo, nego je jednostrano i nepotpuno. U ovim kratkim svojim izvodima nije dr. P. zauzeo nikakovoga stanovišta u tom pitanju, koje je danas kao i uvijek, i važno i savremeno.

Na polju praktične pedagogije ili bolje na usklađivanju između teoretske i praktične pedagogije dr. P. je već do sada imao lijepih uspjeha, pa je i ova njegova radnja tome jedan dokaz. Želimo, da nastavi svojim radom na polju, koje odgovara njegovim lijepim sposobnostima.

Dr. A. Živković.

Ter Haar Franciscus: Casus conscientiae de praecipuis hujus aetatis peccandi occasionibus, quos proposuit et solvit. Taurini-Romae 1934, Ex officina libraria Marietti, 8°, str. VIII 184, Lit. 10.

Villanova Gerster a Zeil Thoma, O. M. Cap.: De integritate confessionis tractatus moralis compilatus. Taurinorum Augustae 1934, 8°, str. VIII 114, Lit. 5.

I. Veoma je dobra misao, da se iz opsežnih djela »casus conscientiae« izluče pitanja, koja ispovjednicima češće dolaze u ispovijedaonici, pa da se obrade opširnije i savremenije. Priznati valja, da se u tim kazusima često vuče po koja misao ili rješenje, što današnjem našem poimanju ne odgovara. U ovoj su knjizi uzeti na oko, »occasionarii i recidivi«, pa su rješenja novijeg datuma, a upute i obrazloženja izvedena pod vidom naših prilika i naših dana.

U prva su 3 članka t. j. u prvom otsjeku obradena načelna pitanja: de occasione proxima, proxima voluntaria, proxima necessaria; u drugom dijelu u 10 članaka pojedinačni slučajevi: o školi, knjigama, plesovima, kazalištu, kinu, sastancima među mladim svijetom, konkubinatu, odijevanju žena, radiju i gostionama.